

deVerdieping **Trouw**

dinsdag 23 februari 2016 €2,00

BELGIË € 2,50

Rotterdam: waar is die lelijke, tochtige stad gebleven?

NEDERLAND 8|9

WWW.TROUW.NL | 74STE JAARGANG NR 21870 | E-MAIL VIA WWW.TROUW.NL/SERVICE | POSTBUS 859 1000 AW AMSTERDAM | REDACTIE 020-562 9444 | KLANTENSERVICE 088-056 1588 | BEZORGING 088-056 1599

Tijd om te ontspullen

De consument bezit te veel
DE VERDIEPING

Humor in de geest van Tommy Cooper

DE VERDIEPING 12|13

Johnson zaagt aan stoelpoten Cameron

BUITENLAND 12

De muzikale komedie 'Not the Tommy Cooper Story' met Jan Jaap van der Wal, René van 't Hof e.a. is te zien vanaf donderdag (zaterdag première) in Theater aan het Vrijthof in Maastricht en daarna door het hele land t/m 4 juni.
Info: www.toneelgroepmaastricht.nl

De grote act van het mislukken

De Britse komiek Tommy Cooper maakte carrière als goochelaar die telkens de mist in gaat. Het toneelstuk 'Not the Tommy Cooper Story' gaat niet letterlijk over Coopers leven, maar onderzoekt vooral de vraag wat humor is.

TEKST **Rinske Wels**

Acteur René van 't Hof (links) en komiek Jan Jaap

van der Wal bij de repetities van 'Not the Tommy Cooper Story'. FOTO JEAN-PIERRE JANS

De man met de fez

Tommy Cooper (1921-1984) was een Britse komiek en goochelaar. Zijn act bestond uit een opeenvolging van goocheltrucs die misgaan. Daarbij maakte hij vaak flauwe grappen in de trant van: "Ik was laatst bij de dokter. Ik til mijn arm op en zeg: 'Dokter, ik heb een verschrikkelijke pijn als ik dit doe.' Waarop hij zegt: 'Nou, doe dat dan niet.'" Zijn handelsmerk was een rode fez. Zijn populariteit was zeer groot en als workaholic trad hij ongelooflijk veel op in theaters en op tv. Daarnaast dronk en rookte hij veel. Hij is letterlijk in het harnas gestorven, live op televisie kreeg hij een hartaanval. Het publiek had dat niet in de gaten en lachte maar door, omdat ze dachten dat het bij de act hoorde.

te lang oprekt, dat de mensen in de zaal denken: hoort dit er nou bij of niet? Ik denk dat mensen het fijn vinden om iemand op het toneel te zien mislukken. Ze putten er misschien troost uit."

Tommy Cooper trad op waar en wanneer hij maar kon, hij was verslaafd aan zijn werk, hoewel hij de roem kon missen als kiespijn. Eist het artiestenleven een hoge tol? Van 't Hof: "Voor mij niet, maar ik ben dan ook niet aan de drank. Qua gezinsleven wel, ik heb jonge kinderen en ben natuurlijk veel weg rond etenstijd en met het naar bed brengen. Ik zeg wel eens: ik hou op met acteren, maar het is toch verslavend. Het spelen vooral. Dan ben ik helemaal weg, ik vergeet alles en ben geconcentreerd op dat moment. Die spanning is lekker."

Eigen leven

Van der Wal: "Ik merk dat de beschouwing die we geven over het leven van een komiek steeds dichterbij mijn eigen leven komt. Dat had ik van te voren niet verwacht. Waarom sta ik op een podium? Nou, in eerste instantie omdat je de grootste vrijheid voor jezelf creëert die er bestaat. Dat is ook wat om ons, artiesten, hangt: we zijn vrije jongens, we doen wat we willen. En uiteindelijk begeben we ons in de situatie waarbij alles vastligt en we iedere avond hetzelfde doen."

'Ik denk dat mensen het fijn vinden om iemand op het toneel te zien mislukken. Ze putten er misschien troost uit.'

een gegeven moment echt niet meer van de zenuwen, dat was de kater van gisteren. Daar zit een enorme tragiek achter, dat zie je wel."

Ook Van der Wal is gefascineerd door Cooper: "De mythe vind ik interessant. Dat hij is gestorven op het toneel is een briljant gegeven. Zelf heb ik ooit gehyperventileerd in Carré, dat vond ik al meer dan genoeg."

Beiden zijn het erover eens dat humor het mooiste is als er tragiek bij komt kijken. Van der Wal: "Goede comedy gaat voor mij over het menselijk falen."

Van 't Hof vult aan: "Ik moet zelf altijd het hardst lachen als het gênant wordt. Dat zoeken we in deze voorstelling ook op: dat je net iets

als zichzelf, een bandleider en pianist. Op de toneelvloer legt Van der Wal tijdens de repetitie de rode fez nadrukkelijk neer en maakt daar steeds een ander geintje bij.

Van der Wal: "Die fez is Tommy Cooper overkomen. Het verhaal wil dat hij hem aan het begin van zijn carrière een keer voor een optreden van het hoofd van een langslappende ober heeft geplukt. Uit ongemak eigenlijk, ik herken dat wel. Zo van: ik probeer dit maar, God zegene de greep, dan lachen er drie mensen. Zo kan bij toeval een leven ontstaan, als je het filosofisch wil zeggen, want hij is er nooit meer vanaf gekomen. Het heeft hem heel veel gebracht, maar het is ook zijn ondergang geworden. Hij zat helemaal vast in die act. Het werd een keurslijf, de ziel was er uit en de professionaliteit bleef over."

Van 't Hof keek vroeger als kind graag naar Tommy Cooper: "Ik was gek van hem, moest er vreselijk om lachen. Een mislukte goocheltruc, de mopjes tussendoor. Dingen die om hem heen gebeuren en dan kijken: lag dat nou aan mij?! Heel basaal, het is wat het is, daar zit niks moeilijks achter."

Alcoholisme

Als mens was Cooper veel minder aimabel dan hij als artiest leek. Hij dronk veel en was agressief. "Het was net een zwetende schoenendoos, met dat vierkante hoofd. En dat zweten was op

het liefst goochelaar worden. Maar vanwege de zenuwen mislukten zijn trucs steeds. Daar moesten mensen hard om lachen, dus bouwde hij dat falen uit tot act.

Rode fez

Coopers handelsmerk was een rode fez. Dat hoofddeksel speelt ook een grote rol in NtTCS. Toneelknecht Terry Copper (René van 't Hof) vindt op het toneel een rode fez die is achtergebleven en wil hem terugbrengen naar de rechtmatige eigenaar. Dat is het begin van een fantasierijke reis. Jan Jaap van der Wal is een soort poppenspeler die Copper het verhaal instuurt. De comedian speelt zowel de verteller,

'Die rode fez van Tommy Cooper ontstond uit ongemak. Zo van: God zegene de greep, dan lachen er drie mensen.'

In de kleine zaal van de Schouwburg Amstelveen wordt druk gerepeteerd voor 'Not the Tommy Cooper Story' (NtTCS). De nieuwe voorstelling van Toneelgroep Maastricht kent twee ongewone hoofdrolspelers: comedian Jan Jaap van der Wal (36) en acteur René van 't Hof (59), die bekendstaat om zijn tragikomische rollen. Van der Wal wilde zich graag eens van een andere kant laten zien: "Ik krijg de kans om een rol te spelen, met anderen samen te spelen en ik doe muzikaal een aantal dingen mee met de band. Heel interessant." Van 't Hof: "Voor de spannende combinatie van mensen was voor mij een reden om ja te zeggen. En dat blijkt ook, we komen steeds op nieuwe paden."

Ze gaan het dus niet over Tommy Cooper hebben. Of toch wel? Van der Wal: "Daar hebben we lang over gesproken: moet je hem nou wel of niet noemen, want wie kent hem nog? We kiezen ervoor om hem op te voeren als buikspreekpop. Maar het is vooral een voorstelling geworden over humor en over: waarom sta je op het toneel?"

René van 't Hof zei meteen toen hij gevraagd werd: Ik ga niet Tommy Cooper spelen. "Nee, dan moet ik iemand nadoen. Daar ligt mijn kwaliteit niet, ik kan niet imiteren."

De Britse komiek Tommy Cooper kreeg als jongetje een goocheldoos en wilde eigenlijk